

**A GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL VERSENYKULTÚRA KÖZPONTJÁNAK
VKK/2/2008. SZ. PÁLYÁZATI FELHÍVÁSA**

**Meghatározott versenyjogi és versenypolitikai, illetve piacelméleti,
valamint a fogyasztói döntéshozatallal és védelmével kapcsolatos
kérdésekkel foglalkozó kutatások támogatására**

A Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja pályázatot hirdet az alábbi versenyjogi és versenypolitikai, illetve piacelméleti, valamint a fogyasztói döntéshozatallal és védelmével kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó kutatások támogatására.

1. Általános tudnivalók

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) a magyarországi versenykultúra fejlesztése érdekében végzett tevékenységének maradéktalan ellátása érdekében a hivatal szervezetén belül létrehozta a Versenykultúra Központot (VKK). A VKK nyilvánosságra hozott éves munkaterv alapján látja el a versenykultúra fejlesztésével kapcsolatos feladatokat. A 2008. évre szóló munkaterv célul tűzi ki a VKK által meghatározott szakmai kérdésekben kutatási pályázatok megjelentetését. Az erre fordítható keretösszeg felhasználása – a működés átláthatósága érdekében – pályázat útján történik, az alábbi feltételekkel.

2. A pályázat célja

A pályázat célja a versenyjog és a versenypolitika, illetve a piacelmélet, valamint a fogyasztói döntéshozatal és védelmének kérdéseivel foglalkozó magyarországi tudományos élet és közélet működésének és fejlődésének elősegítése, azáltal, hogy támogat egyes, e téren folytatott tudományos kutatásokat, illetve keresletet támaszt azokkal szemben. A támogatás célja az is, hogy hozzájáruljon a versenyjoggal, a versenypolitikával, illetve a piacelmélettel, valamint a fogyasztói döntéshozatallal és védelmével kapcsolatos magyarországi elméleti és empirikus ismeretek gyarapodásához, javulásához és finomodásához. A támogatásnak *nem célja* a GVH jogalkalmazási tevékenységéhez – pl. folyamatban lévő/előkészítés alatt álló versenyfelügyeleti vagy egyéb GVH eljárásokhoz (pl. ágazati vizsgálatok) – közvetlenül kapcsolódó kutatások, illetve szakértői munka finanszírozása.

3. A pályázat tárgya

A VKK 2008-ra az alábbi kutatási témákban hirdet pályázatot:

A./ A kereskedelmi láncok és üzleti partnereik közötti kapcsolat háttérben lévő közgazdaságtani elméletek (kompiláció)

Az 1990-es években és azóta, a világ fejlett országaiban, így Magyarországon is nagyméretű kiskereskedelmi láncok jöttek létre, elterjedtek és népszerűvé váltak a bevásárló központok, valamint beszerzési társulások alakultak ki. Ez a folyamat egyrészt a kiskereskedelem nagy mértékű koncentrációját vonta maga után, amely a kiskereskedelem beszállítókkal szembeni alkupozíciójának erősödésével jár, másrészt az üzleti modellre vonatkozó és technológiai változásokat is implikált mind a kiskereskedelem, mind annak beszállítókkal való kapcsolata tekintetében.

Mindez átalakította a kiskereskedelem és a beszállítók közötti kapcsolatokat jellegét: egyrészt a kiskereskedők érvényesítik erősebb alkupozíciójukat, másrészt pedig összetettebbé vált a kiskereskedő és a beszállító közötti tranzakció. Az előbbi a beszállítókat, illetve a hagyományos kiskereskedőket védeni szándékozó szabályozást vagy annak elfogadtatására irányuló törekvéseket váltott ki, amelyek tiltják vagy korlátozzák például a beszerzési ár alatti értékesítést, a polcpénzt, a polcfeltöltés kiszervezését, stb. (ezt a megközelítést tükrözik a Magyarországon jelenleg hatályban levő kereskedelmi törvény egyes rendelkezései is).

A kiskereskedő és a beszállítók közötti tranzakciókban nem egyszerűen áru cserél gazdát pénzért, hanem a tranzakció különféle (esetleg kölcsönös) szolgáltatásokat is magában foglal (pl. az árucikkek adott formában történő kihelyezését, marketinget, logisztikai megoldásokat), akár egymással integrált formában is (pl. kategória menedzsment). Ez az összetettség bizonyos beszállítói visszatérítéseket és kiskereskedő, vagy versenytársak által meghatározott kötöttségeket, részben vagy egészben indokoltá, hatékonysági, illetve jóléti alapon elfogadhatóvá tehet.

A VKK pályázatában a következő kutatási témát támogatja:

A külföldi szakirodalom áttekintő ismertetése a kereskedelmi láncok és a beszállítók közötti viszonyrendszer egyes elemeinek (például logisztikai fejlesztések, polcpénz, marketing hozzájárulás, polcfeltöltő cég alkalmazása, kategória menedzsment) háttérében álló közgazdasági magyarázatok vonatkozásában, ide értve az egyes szolgáltatások, visszatérítések kialakulását, elterjedését, valamint a kereskedők részéről cserébe nyújtott szolgáltatások (és azok hasznának) részletes bemutatását is.

B./ A verseny és versenyképesség kapcsolata Magyarországon (replikáció)

A piaci verseny intenzitása és a vállalati, szektorális, valamint a nemzetgazdasági versenyképesség közötti összefüggés megítélésében a különböző gazdaságpolitikai megközelítések jelentősen eltérhetnek. Míg a hagyományos iparpolitikai, sokszor „nemzeti bajnokok”-ban hívő gondolkodás az állami támogatásokban, a különleges kedvezmények megadásában, avagy sokszor az állami szabályozásban, így a versenyt torzító, esetleg kizáró intézkedésekben látta a nemzetközi versenyképesség garanciáját, addig a versenypolitika – csakúgy, mint a korszerű iparpolitika – a versenymechanizmus, a versenydinamika hatékonyságösztönző szerepét hangsúlyozza. Az utóbbi nézetet több nemzetközi kutatás is alátámasztja.

Bár a fentiek alapján a verseny szerepe egyértelmű a versenyképesség növelésében, alig áll rendelkezésre empirikus információ e kapcsolatot illetően Magyarországra vonatkozóan. A kutatás célja tehát a verseny intenzitása és a versenyképesség közötti kapcsolat vizsgálata Magyarországon, elsősorban a mellékelt összefoglalóban említett valamely érdeminek mondható empirikus kutatás Magyarországi replikálásával, akár a nemzetgazdaság egészének, akár egyes jelentősebb részterületek tekintetében.

C./ Áreltérések Magyarország és az EU tagállamok piaci között (kompiláció, illetve replikáció)

Az Európai Unió tagállamai közötti áreltérések, illetve azok esetleges hiánya jelentős kutatási téma, hiszen a kereskedelmi korlátoktól mentes belső piactól azt várták kialakításakor, hogy a szabad kereskedelem az arbitrázslehetőségeken keresztül az árak egységesedéséhez fog vezetni az unió országaiban. A korábbi várakozásokra rációzva, az egyes tagállamok piacain azonban továbbra is jelentős és tartós áreltérések figyelhetők meg.

Mint ahogyan az EU-n belül, a közös piac létrehozását követően, úgy Magyarország EU-val szemben alkalmazott kereskedelmi korlátjainak lebontását, illetve EU-csatlakozását követően is jelentős árkülönbségek maradtak fenn a különböző országok, régiók között a nemzetközi kereskedelmi forgalomba kerülő (tradable) termékek, fogyasztási cikkek áraiban.

Ez önmagában még nem meglepő, hiszen az árkülönbségek csak idővel szűnhetnek meg, továbbá a gyártók/forgalmazók üzleti stratégiája lehet alacsonyabban tartani az árakat a szegényebb, illetve magasabb árugalmasságú régiókban. Egyes termékek esetén azonban az árkülönbségek a magyar fogyasztók hátrányára látszanak kialakulni, vagyis a magyarországi árak magasabbak a korábbi EU tagállamokban megfigyelhető áraknál (pl. az ausztriai áraknál). Ez potenciálisan számos okra visszavezethető, így szerepet játszhatnak benne a szállítási költségek, az adók, a munkaerő árának, a megkerülhetetlen helyi szolgáltatások (non-tradable) árainak eltérései, vagy a bizonyos országokat hátrébb soroló, késleltetett termékbevezetési politika is. Az árak eltérésének mértéke ugyanakkor a versenyhelyzettel kapcsolatos információkat is hordozhat, hiszen érdemi verseny (effective competition) fennállta esetén erős árkonvergenciát várnánk. Az árkülönbségek fakadhatnak különböző versenyproblémákból, esetleges versenykorlátozásból, de utalhatnak piackudarcra, így például információs aszimmetriára is.

A kutatás célja az egyes fogyasztási cikkek, termékcsoportok esetében jelentkező árkülönbségek ről szóló korábbi kutatások feltérképezése, illetve az áreltérések feltérképezése és az azokat meghatározó valódi tényezők feltárása, a lehetséges magyarázatok empirikus módon történő tesztelése, elsősorban azon termékek esetében, amelyek Magyarországon drágábbak, mint a környező EU-tagállamokban.

A VKK a pályázatban az alábbi kutatásokat támogatja:

- A külföldi (elsősorban Európára vonatkozó) irodalom áttekintő ismertetése, különös tekintettel (1) a versennyel való kapcsolatokra, valamint (2) az empirikus elemzésekből levonható következtetésekre az és/vagy az empirikus elemzések során alkalmazott módszertanra, esetleg annak magyarországi használhatóságára.
- A külföldi (elsősorban Európára vonatkozó) irodalomban fellelhető valamely érdeminek tekinthető kutatás/módszertan Magyarországra való alkalmazása (replikálása).

D./ Áttérési költségek hatása a szolgáltató váltásra

A versenypolitikával foglalkozó irodalom régóta foglalkozik a piacon lévő monopóliumok (általánosabban a piaci hatalom) és a potenciális belépő vállalatok kapcsolatával. A legújabb modellek, valamint egyes piacnyitáson átesett iparágakkal kapcsolatos tapasztalatok megmutatták, hogy a piacra való szabad belépés nem feltétlenül elég ahhoz, hogy a piaci hatalom csökkenjen egy adott iparágban. Számos olyan ok állhat fenn ugyanis, amely miatt nehéz lehet a potenciális belépők – vagy akár a versenytársak – számára az inkumbens vállalat(ok)tól, vagy korábbi monopóliumoktól való piacnyerés, a fogyasztók átcsábítása – még abban az esetben is, ha a belépésnek nincsenek jogi korlátjai. Ugyanez korlátozhatja a már piacon lévő versenytársak közötti versenyt is.

Az egyik legfontosabb ilyen ok lehet, ha a fogyasztók jelentős áttérési költségekkel (switching cost) szembesülnek. Egy új termékre (vagy egy új szolgáltatóra) való átváltás járhat tranzakciós költségekkel (pl. egy új bankszámlaszám nyitása és a régi lezárása), tanulási költségekkel (pl. egy új számítógépes platformra váltás), illetve lehet mesterséges, szerződésben rögzített korlát is, amelyet a cégek annak érdekében teremtenek, hogy megnehezítsék a fogyasztók új/más termékekre való váltását (pl. bankszámla zárásához kapcsolódó díjak). Az áttérési költség nem feltétlenül jelent közvetlen anyagi veszteséget a fogyasztónak, jelentheti az elhúzóó, vagy stresszel járó ügyintézés is.

Az áttérési költségek léte tehát olyan termékek differenciálódását eredményezheti, melyeket egyébként teljesen azonosnak, vagy legalábbis jó helyettesítőnek éreznék. Ez a piacok szegmentálódásával, a fogyasztók „rabul ejtésével” járhat. Valaki például teljesen közömbös lehet abban a tekintetben, hogy két hasonló szolgáltatást hasonló áron kínáló bank közül melyiket válassza, mielőtt bankszámlát nyitna valamelyiknél. Miután azonban a kiválasztott banknál számlát nyitott, az áttérési költségek léte miatt már csak abban az esetben éri meg bankot váltania, ha az alternatív bank jelentősen jobb díjakat és/vagy szolgáltatásokat ajánlana.

A fentieknek megfelelően, ha léteznek áttérési költségek, azon cégek, amelyek jelentős fogyasztói bázissal rendelkeznek (így pl. a korábbi állami monopóliumok, inkubens vállalkozások), jelentős előnyben vannak a potenciális belépőkkel szemben, hiszen az új belépőknek komoly árengedményeket kellene tenniük, ha piaci részesedést szeretnének szerezni. Ez pedig azt jelenti, hogy a szabad belépés nem feltétlenül csökkenti a piaci hatalmat.

A VKK a pályázatban a következő kutatási témákat támogatja:

- Az áttérési költségek szolgáltató váltásra gyakorolt hatásának elemzése a piacnyitáson átesett szektorokban elméleti és/vagy empirikus módszerekkel.
- A szolgáltató váltás, valamint a verseny vizsgálata azon szektorokban, ahol viszonylag magas áttérési költségekkel találkozunk (elméleti és/vagy empirikus módszerekkel).
- A szolgáltató váltás kérdései behavioural economics nézőpontból (elsősorban empirikus megközelítésben).

A kutatás támaszkodhat nemzetközi tapasztalatokra is, azonban a magyar viszonyok elemzése az elbírálás során előnynek számít. A VKK bátorítja a pályázókat arra, hogy külföldön már elvégzett kutatás módszereit használják fel magyar adatokon.

E./ Digitális átállás, vertikális integráció és médiapluralizmus

A digitális átállás Európa-szerte zajló folyamatával kapcsolatban a legtöbben a rendelkezésre álló csatornák számának jelentős növekedését várják. Ennek alapját az adja, hogy a digitalizációnak köszönhetően a műsorjelek jelentős tömörítése valósítható meg, amely az átviteli kapacitások szűkösségét jelentős mértékben csökkenti, ezzel lehetővé téve új tartalompiazi szereplők potenciális megjelenését.

A médiapiaci szereplők vertikális integráltsága egy olyan tényező, amely a fentieket jelentősen befolyásolhatja, és amely a tartalompiazi szereplők belépésének is korlátokat szabhat. Amennyiben például az átviteli kapacitásokhoz való hozzáférés valamilyen okból (pl. a vertikálisan integrált szereplők sajátos érdekei miatt) korlátozott, úgy a tartalompiazi szereplők megjelenése nem várható. Kérdés azonban, hogy a digitális átállás mekkora befolyást fog gyakorolni az átviteli piac helyzetére, azaz ennek révén várható-e új szereplők megjelenése a vertikum bármely szintjén.

Az európai országokban más és más piaci helyzetet találunk a vertikális lánc egyes szintjein. A legfőbb kérdés ezzel kapcsolatban, hogy a különböző piaci szerkezetek végül mekkora tényleges befolyást gyakorolnak a csatornák sokszínűségére – tágabb értelemben véve a médiapluralizmusra –, azt is figyelembe véve, hogy a csatornák sokszínűségét természetesen számos más tényező (így például a nyelvi korlátok, szektorális szabályozás, általános keresleti tényezők, stb.) is befolyásolhatja.

A VKK elsősorban az olyan pályázatokat támogatja, amelyek összefoglalóan leírják a digitális átállással kapcsolatos tapasztalatokat, illetve a digitális átállás vertikum szerkezetére, ezáltal a tartalompiazi verseny helyzetére várhatóan gyakorolt hatásait; egyben kitekintést nyújtva a témával kapcsolatos nemzetközi versenyjogi és szabályozási fejleményekre is.

F./ A versenyjogi bírságok elrettentő hatásának elemzése

A versenytörvény (a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény, Tpv.) rendelkezéseinek megsértése miatt kiszabható bírságról a törvény 78. §-a rendelkezik, a bírság meghatározásának szempontjait pedig a GVH elnökének és a GVH Versenytanácsa elnökének két közleménye, az antitröszt ügyekre vonatkozóan a 2/2003 sz., a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt folytatott eljárásokra vonatkozóan pedig az 1/2007 sz. közlemény ismerteti. A közösségi versenyjogban a Tanács a Szerződés 81. és 82. cikkében lefektetett versenyszabályok

végrehajtásáról kiadott 1/2003/EK rendelete 23. cikkének (2) bekezdés a) pontja hatalmazza fel a Bizottságot a 81. vagy a 82. cikket megsértők megbírságolására, a bírság megállapításának szempontjait pedig a Bizottság 2006. szeptember 1-jén kiadott iránymutatása ismerteti. A bírság összegének meghatározásakor mind a magyar, mind a közösségi szabályozás a jogsértéssel érintett forgalom nagyságából (a magyar szabályozás a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása esetén vagylagosan a jogsértő tájékoztatással járó költségből) indul ki, és különféle szempontok figyelembe vétele után jut el a végösszeghez, amely azonban az érintett vállalkozás/vállalkozáscsoport éves forgalmának 10%-át nem haladhatja meg.

A bírságkiszabás során követett jogpolitikai célok egyike a jogsértő vállalkozások, valamint a többi piaci szereplő elrettentése a jövőbeni hasonló cselekményektől. „... mérlegelendő, hogy az előbbieken alapján számított bírságösszeg kellő elrettentő erőt képvisel-e, tekintettel az ügy összes körülményeire. Tekintettel a bírságolás jogpolitikai funkciójára, a jogsértéssel érintett forgalom alapulvétele esetén is mérlegelendő szempont lehet a vállalkozás mérete (teljes nettó árbevétele). Az érintett piaci árbevétel alapulvétele a jogsértés piaci hatásait képes tükrözni, a bírság elrettentő hatása azonban csak a vállalkozás, illetve vállalkozáscsoport egészéhez viszonyítottan értékelhető. Ennek alapján a számított bírságösszeg növelhető (például ha egy nagy méretű vállalkozás kisebb forgalmú piacon követ el súlyosnak minősülő jogsértést), de akár csökkenthető is (ha egy kis, „egytermékes” vállalkozás követ el először jogsértést), ha az összességében túlzott mértékűnek tűnik” - mondja az említett 1/2007 sz. GVH-közlemény 27. pontja. „A Bizottság különös figyelmet fog fordítani annak biztosítására, hogy a bírságok megfelelő elrettentő hatással bírjanak; ennek érdekében növelheti az olyan vállalkozásokra kirótt bírságot, amelyek a jogsértés által érintett áruk vagy szolgáltatások értékesítésén túlmenően különösen jelentős forgalmat bonyolítanak” – jegyzi meg a bizottsági iránymutatás 30. pontja. Egyik szabályozás sem ad azonban további támpontot a vállalkozások méretének figyelembe vételéhez. Ugyanakkor a Fővárosi Bíróság az Adeptus és társai kontra GVH ügyben 2007. október 31-én hozott 7.K.31091/2007/16 sz. ítéletében arra az álláspontra helyezkedett, hogy „a bírság mértéke tekintetében az elsődleges zsinórmérték a Tpvt. 78. § (1) bekezdésében rögzített, nettó árbevételre vetített bírság maximum, amely szabályból következik, hogy a nettó árbevételhez” [vagyis nem a jogsértéssel közvetlenül érintett forgalomhoz] „viszonyítva kell az egyes mérlegelési szempontokat figyelembe venni. Ez érthető is, hisz a bírság mértékét minden körülmények között az adott vállalkozás teherbíró képességéhez kell igazítani, minden ettől eltérő számítási mód jogellenes.”

A VKK a pályázatban a következő kutatási témát támogatja:

A pályázó elemezze és hasonlítsa össze az utóbbi évek hazai és európai közösségi joggyakorlatát (esetleg egy-két közösségi tagállam joggyakorlatára is kiterjedően) abból a szempontból, hogy az a versenyjogi bírságok elrettentő (visszatartó) hatásának mérlegelése során hogyan vette/veszi figyelembe a jogsértő vállalkozások méretét és tevékenységének diverzifikáltságát.

G./ A viselkedési közgazdaságtan (behavioural economics) eredményeinek felhasználhatósága a fogyasztói döntéshozatal vizsgálatában (kompiláció)

Az elmúlt években számos, fogyasztóvédelemmel foglalkozó hatóság kezdte meg a viselkedési közgazdaságtan módszereinek felhasználását a fogyasztók érdekében történő hatósági jogérvényesítés során.

A viselkedési közgazdaságtan a neoklasszikus közgazdaságtan a fogyasztói magatartás racionalitására vonatkozó feltevéseinek általánosításával magyarázza a fogyasztói döntésekben a neoklasszikus közgazdaságtan paradigmarendszerében időnként tapasztalható inkonzisztenciát, „irracionalizmust”. A viselkedési közgazdaságtan magyarázatai és módszertana túlterjeszkedik a „hagyományos” közgazdaságtan keretein, felhasználva a kognitív tudományok és a döntéselmélet eredményeit.

A témával foglalkozó tanulmányok egyrészt történeti-elméleti összefoglalást kínálnak, a fontosabb munkák egyike sem nélkülözi azonban a levont következtetések erőteljes empirikus megalapozását.

A cél az elsősorban viselkedési közgazdaságtan módszereik felhasználásával készült tanulmányok, esszék fontosabb megállapításainak összefoglalása, bemutatása, amelyhez kiindulópontot jelenthetnek például a Federal Trade Commission és az Australian Competition and Consumer Commission által készített összefoglaló anyagok és háttéranyagaik.

Az alábbi két pályázati felhívást (H., I.) a VKK a Nemzeti Hírközlési Hatósággal (NHH) együttműködésben jelenti meg. Ennek megfelelően mind a pályázati felhívás megfogalmazását, mind a pályázatok és a későbbi pályamunkák elbírálását a GVH / VKK és az NHH szakértői közösen végzik.

H./ A fix-mobil helyettesítés vizsgálatának lehetséges módszerei

A vezetékes és mobil szolgáltatások közötti helyettesíthetőség Magyarországon régóta hivatkozási alap, elsősorban a vezetékes szolgáltatók részéről, a helyhez kötött hangszolgáltatások szabályozásának enyhítése, felszámolása érdekében. A helyhez kötött hozzáférések számának évek óta tartó csökkenése és a hangforgalom mobil hálózatokra történő fokozatos áttérődésének hatása egyre inkább érzékelhető a vállalkozások és a fogyasztók számára, s immáron nemcsak hazánkban. Európában ugyanakkor mindeddig még egyetlen versenyhatóság vagy szabályozó hatóság sem állapította meg a helyettesítés tényét, főként az alábbi érvekre hivatkozva:

- az előfizetők többsége kiegészítő jelleggel használja a vezetékes és a mobil hozzáférést,
- a vezetékes telefon kollektív elérhetőséget biztosít egy család vagy egy vállalkozás számára, míg a mobil telefon személyre szabott, így kevésbé alkalmas közös használatra,
- a lakossági előfizetők jelentős része és a nem-lakossági előfizetők döntő többsége az Internet elérhetőségének biztosítása miatt nem kívánja feladni vezetékes hozzáférést,
- a zárt felhasználói csoportok esetében, amikor az elérhetőség költsége is számít a mobil szolgáltatások magasabb végződtetési díja is akadályozhatja a vezetékes hozzáférés felváltását,
- számos tagállamban kedvező díjazású vezetékes csomagok érhetőek el az egyetemes szolgáltatás keretében,
- a jelentős hívásforgalmat bonyolító előfizetők számára a hálózatok költség-struktúrája miatt általában olcsóbbak a vezetékes csomagok, mint a mobil szolgáltatások.

A helyettesíthetőség hipotetikus monopolista teszt alapján történő elemzése általában arra az eredményre vezetett, hogy fenti szempontok szerinti akadályok miatt a helyettesítés legfeljebb egy marginális előfizetői csoport tekintetében állapítható meg, amelynek viselkedése (vezetékes helyett mobil szolgáltatásra váltása) a helyhez kötött szolgáltatók magatartását nem befolyásolja. Részben a technológiai fejlődésnek, részben a szabályozásnak, részben pedig a piaci szereplők magatartásában bekövetkező változásnak köszönhetően azonban a fenti szempontok egyre kevésbé jelentenek váltási akadályt. A mobil szolgáltatók is képessé váltak virtuális alközpontok kialakításával az összetettebb vállalati igények kiszolgálására, amihez kedvező készülék-ajánlatokat is társítanak, így a közös használat nem a készülékhez, hanem csak az előfizetéshez kapcsolódik. Az Internet hozzáférés lehetősége sem feltétlenül kényszeríti már arra a felhasználókat, hogy fenntartsák vezetékes előfizetésüket: egyrészt Internet szolgáltatás kábelhálózaton keresztül is elérhető, másrészt megjelentek a vezetékes telefon hozzáféréshez nem kötött („naked” vagy „csupasz”) DSL-ajánlatok, harmadrészt a mobil hálózatok is egyre inkább alkalmassá válnak szélessávú hozzáférések biztosítására. Végül a mobil szolgáltatók által az utóbbi idők óta kínált helyhez kötött (ún. „home-zone”) csomagok is a helyettesítés

erősödésére utalnak, főleg, ha az ajánlat földrajzi szám biztosításával és ekként vezetékes végződtetési díjakkal is párosul, ami a zárt felhasználói csoportok esetében fontos elérési költségekben felfedezhető különbségeket is megszüntetheti. A jövőben pedig ezeket a hatásokat a kapcsolt / kombinált ajánlatok térnyerése, előretörése csak tovább erősítheti. Mindezen folyamatok hatásának eredőjeként elképzelhető tehát, hogy a helyettesítés már nem csak egy marginális fogyasztói csoport számára reális, ami a releváns piac kiszélesítését is indokoltá teheti – a döntés valójában „csak” mérték kérdése. A témához kapcsolódóan így olyan kutatások támogatását tűzte ki célul a VKK és az NHH, amelyek felméri a helyettesítés mellett és ellen szóló érvek számszerűsíthetőségének elméleti módszereit, bemutatva azok előnyeit és hátrányait, alkalmazásuk gyakorlati megvalósíthatóságának feltételeit, valamint a különféle hatások összegezhetőségének eszközeit. A kutatás célja tehát nem a fix-mobil helyettesítés általánosságban vagy egy kiválasztott ország példáján keresztül történő elemzése, hanem egy olyan módszertani keret kialakítása, amelynek mentén a helyettesíthetőség kérdése a versenyhatóság és/vagy a szabályozó számára megítélhető. Ennek a vizsgálatnak az aktualitását a fentebb már említett piaci tendenciákon túlmenően az elektronikus hírközlés szabályozásának várható változásai adják, melynek értelmében a mobil szolgáltatások kiskereskedelmi piacaihoz hasonlóan a helyhez kötött kiskereskedelmi szolgáltatások egy jelentős része is kikerül az ágazati szabályozás hatóköre alól, így azokon a versenyszabályozás jelentősége felértékelődhet.

1./ Az árdiszkrimináció megítélése és módszertani megközelítése a versenyhatósági gyakorlatban

Az árdiszkrimináció elterjedt gyakorlat, amely különböző formáit a piaci szereplők többsége gyakran alkalmazza. Az egyes fogyasztói csoportokhoz, piaci jellemzőkhöz igazított árdiszkrimináció jóléti hatásai – amelyek pontos meghatározása gyakran nehézségekbe ütközhet – összességében legtöbbször pozitívnak tekinthetők, amennyiben a termék/szolgáltatás igénybevevőinek számát, vagy a piaci keresletet növelik. A magyar versenytörvény, sok más ország versenyjogához hasonlóan, bizonyos korlátokat fogalmaz meg a gazdasági erőfölénnyel rendelkező vállalkozások árdiszkriminálási lehetőségeit illetően, amely korlátok tartalmával és alkalmazhatóságával kapcsolatosan azonban megoszlanak a vélemények.

A pályázat keretében a VKK és az NHH azt várja a pályázótól, hogy a kapcsolódó nemzetközi szakirodalom, a versenyhatósági esetjog és a szabályozói gyakorlatok alapján mutassa be az árdiszkrimináció ténylegesen, vagy potenciálisan versenykorlátozó és/vagy kizsákmányoló hatású eseteit, ezek értékelésének lehetőségeit, és a kimutatható káros jóléti hatások esetében, azok szabályozási vagy versenyjogi alapú kezelésének lehetőségeit.

A VKK és az NHH különösen az alábbi árdiszkriminációs magatartások közgazdasági értékelési lehetőségeinek bemutatását üdvözlé:

- A vertikálisan nem integrált piaci szereplő által tanúsított árdiszkrimináció (amely az árdiszkrimináló vállalkozás vevői közötti versenyben fejti ki hatását, amely piacon az árdiszkriminációt tanúsító vállalkozás nincs jelen).
- A földrajzi alapon, de nem a keresleti jellemzők mentén végrehajtott árdiszkrimináció, amely kifejezetten a versenytárs által támadott, vagy támadni szándékozott területekre fókuszál, de nem eredményez (a felfaló árazás standardja szerint) költségek alatti árakat.
- Az időbeli árdiszkrimináció olyan esetben, amikor az árdiszkrimináció háttérben levő fő érv, miszerint az új piacra lépőket kívánja ösztönzi, már nem, vagy kevésbé igaz (a piacra való belépés mértéke csökken, a meglévő ügyfélszámhoz képest minimális), és a megkülönböztetés hatása inkább a váltási lehetőségek korlátozásában nyilvánul meg.

4. A pályázók köre

A fenti pályázati témák bármelyikének kidolgozására vállalkozhat magánszemély vagy jogi személy (jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság), kutatóintézet, oktatási intézmény, társadalmi szervezet.

5. Pénzügyi feltételek

5.1 A pályázat pénzügyi keretei

Jelen pályázaton felhasználható pénzügyi keret a VKK költségvetésében rendelkezésre áll. A VKK a GVH részjogkörű költségvetési egysége, amely az elemi költségvetésében jóváhagyott és hozzárendelt valamennyi előirányzata felett rendelkezési jogosultsággal bír.

5.2 Az elnyerhető támogatás mértéke

A program vagy tevékenység költségeinek 100 %-a.

5.3 A támogatás típusa

Vissza nem térítendő támogatás.

5.4 A támogatás módja

Elsődlegesen **utófinanszírozás**, a támogatás folyósítása a támogatási szerződés szerint, a szakmai és pénzügyi beszámolást követően történik. A VKK előleget nem biztosít, ettől azonban kivételes és indokolt esetben el lehet térni. Amennyiben a támogatott program, feladat vagy tevékenység több részletben is megvalósítható, a támogatási szerződésben részletezettek szerint lehetőség van – a megvalósított részeredmény utólagos finanszírozásával – a támogatás részletekben történő folyósítására, ebben az esetben a beszámolás is ehhez az ütemezéshez igazodik.

5.5 A támogatás igénylésének és felhasználásának feltételei

Amennyiben a pályázó a pályázati programhoz vagy tevékenységhez a benyújtott költségterv 100 %-át el nem érő mértékű támogatást igényel, a költségek fennmaradó hányadát magának kell fedeznie (saját forrás). A saját forrás meglétét a VKK felé a pályázat során igazolni kell. A saját forrás az államháztartás valamely alrendszeréből származó támogatásból is finanszírozható, de az igényelt támogatások nem eredményezhetnek nyereséget a pályázónak, illetve a pályázat elbírálása során előnyben részesülnek a más – állami vagy önkormányzati költségvetési – forrásból még nem támogatott pályázatok.

A támogatás kizárólag a támogatott programhoz, tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó ésszerű és indokolt költségek (pl. személyi és dologi kiadások) fedezésére, a támogatási szerződésben részletezettek szerint használható fel. A támogatás felhasználható a pályázati program megvalósításához szorosan kapcsolódó szakmai rendezvényen (konferencián, tanulmányúton) való részvétel és utazás költségeinek fedezésére.

6. A pályázás módja

A benyújtandó **pályázati dokumentációnak tartalmaznia kell:**

- a pályázati űrlapot;
- a pályázó és eddigi szakmai tevékenysége rövid bemutatását legfeljebb 3 oldal terjedelemben (1. sz. melléklet);
- a pályázó gazdálkodásáról szóló tájékoztatót (2. sz. melléklet)¹;
- a pályázati téma megvalósítására vonatkozó munkatervet (3. sz. melléklet);
- az igényelt támogatást alátámasztó költségtervet (4. sz. melléklet);
- a pályázó 5. sz. melléklet szerinti nyilatkozatait, illetve szükség esetén azok igazolását;

¹ Magánszemélyek és oktatási intézmények kivételével.

- a pályázó létezését igazoló, 30 napnál nem régebbi okiratot vagy annak hiteles másolatát² (6. sz. melléklet).

A pályázati dokumentáció benyújtásához szükséges formanyomtatványok (pályázati űrlap, 1.-5. sz. mellékletek) elektronikus úton, a VKK honlapján (www.versenykultura.hu) érhető el. Pályázat kizárólag ezen formanyomtatványok kitöltésével nyújtható be.³ A kitöltött formanyomtatványokat el kell látni a pályázó törvényes képviselőjének aláírásával és a szervezet bélyegzőjével.

A pályázati dokumentációt **négy példányban** (egy eredeti és három másolati) kell benyújtani. A kitöltött formanyomtatványokat elektronikus adathordozón is csatolni kell a benyújtott dokumentációhoz.

A pályázat benyújtása kizárólag **postai úton** történhet. A pályázatot a Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központjának címére kell eljuttatni (1245 Budapest 5., Pf. 1036.), a borítékon tüntessék fel a pályázati eljárás számát (VKK/2/2008).

A pályázat **beadásának határideje** 2008. február 29.⁴ azzal, hogy a pályázati programnak és a beszámolásnak is lehetőség szerint a munkaterv által felölelt időszakban (2008. január 1. – december 31.) meg kell valósulnia. A VKK nem zárja ki ugyanakkor a munkaterv által felölelt időszakot követően lezáruló, illetve több éves kifutású programok támogatását azzal, hogy támogatásban csak olyan program részesíthető, amelynél a pályázat eredménye vagy a pályázati célokkal összefüggésben értékelhető részeredménye a támogatott időszak alatt ténylegesen megvalósul, de legalább olyan fázisba jut, amely a pénzügyi elszámolást lehetővé teszi. A VKK támogatást minden esetben megvalósított pályázati (rész)eredményekre tekintettel nyújt. A pályázat benyújtása előtt már teljes egészében megvalósított program utólagos támogatása nem kérhető.

A pályázattal kapcsolatos **további felvilágosítást** írásban lehet kérni a VKK-tól a 472-8898 faxszámon vagy a versenykultura@gvh.hu e-mail címen.

7. A pályázat elbírálása

A bírálat első szakaszában a formai követelmények ellenőrzése történik. A határidőn túl benyújtott, továbbá a pályázati feltételeknek meg nem felelő pályázatok nem kerülnek érdemi elbírálásra.

A pályázatok szakmai tartalmának elbírálását a GVH VKK munkatársaiból álló, legalább három fős **bíráló bizottság** végzi.

A bíráló bizottság – amennyiben a pályázat elbírálásához szükségesnek tartja – a pályázat szakmai vagy pénzügyi tartalmával kapcsolatban írásban kérdést tehet fel a pályázónak (nem a pályázat esetleges hiányainak pótlása érdekében).

A pályázatok elbírálásának **főbb szempontjai**:

- a munkaterv szakmailag mennyire tekinthető megalapozottnak, illetve mennyiben felel meg a pályázati kiírás célkitűzéseinek;
- a költségterv reális-e (a költségek nagysága és felosztása); továbbá
- a pályázó eddigi szakmai tevékenysége milyen eredményeket hozott.

A bíráló bizottság az esetlegesen forráshiány miatt nem támogatható, de egyebekben szakmailag megfelelő pályázatok sorrendjét is meghatározza. Ha valamely nyertes pályázó a támogatási döntés meghozatalát követően visszalép, vagy a támogatási szerződés megkötésére a pályázónak felróható okból a támogatási döntés meghozatalától számított 30 napon belül nem kerül sor, vagy a megkötött támogatási szerződés később megszűnik /

² Magánszemélyek és oktatási intézmények kivételével.

³ A formanyomtatványok elektronikusán szerkeszthetők, de a tartalmuk nem változtatható meg.

⁴ A VKK pénzügyi lehetőségei és a megjelölt pályázati időszakban beérkezett pályázatok függvényében dönt arról, hogy 2008 folyamán hirdet-e további pályázati lehetőséget a VKK/2/2008. sz. pályázati eljárás keretében.

megszüntetésre kerül, a támogatás – a bíráló bizottság által felállított sorrendben – a soron következő, korábban forráshiány miatt nem támogatott, de szakmailag megfelelő pályázat benyújtóját illeti.

Nem nyújtható támogatás olyan pályázó részére, aki:

- a pályázati dokumentációban vállalt saját forrással nem rendelkezik vagy azt nem igazolja megfelelően;
- csőd-, felszámolási vagy végelszámolási eljárás alatt áll;
- az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 178. § 20. pontjában meghatározott köztartozással rendelkezik;⁵
- nem felel meg a rendezett munkaügyi kapcsolatok – az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvényben – meghatározott követelményének;⁶
- a pályázati felhívásban meghatározott dokumentumok vagy nyilatkozatok bármelyikét nem csatolja vagy visszavonja.

A pályázatok **elbírálásának határideje** minden benyújtott pályázatra nézve 2008. március 31. A pályázat eredményéről a VKK írásban értesíti a pályázót, s a nyertes pályázók nevét, programjuk rövid leírását és a támogatás összegét a VKK a honlapon is közzéteszi.

A támogatás az igényelnél alacsonyabb összegben is megállapítható. Amennyiben a pályázó az alacsonyabb összeg esetén is képes a pályázatban vállaltak megvalósítására, erről, valamint arról, hogy megpályázott és az elnyert összeg különbözetére vonatkozó forrás rendelkezésére áll, a döntés kézhezvételét követő 15 napon belül köteles írásban nyilatkozni. A nyilatkozathoz csatolni kell a módosított megvalósítási ütemtervet és költségtervet.

A GVH a nyertes pályázókkal a támogatási döntés meghozatalától számított 30 napon belül **támogatási szerződést** köt, amely részletesen meghatározza a támogatás igénybevételének feltételeit, a megvalósítás, illetve a finanszírozás időbeli ütemezését, az ellenőrzés és elszámolás rendjét. A támogatási szerződés tervezetét a pályázati dokumentáció tartalmazza.

8. Egyéb

A pályázónak a pályázaton nyertes program vagy tevékenység megvalósítása során fel kell tüntetnie, hogy ahhoz a VKK támogatást nyújt.

A pályázó a támogatási szerződésben meghatározottak szerint – az ellenőrzés részeként – a támogatott program vagy tevékenység megvalósításáról szakmai beszámolót készít, illetve a VKK kérésére a program vagy tevékenység eredményeit egyéb formában (például előadás vagy rövid írás formájában) is bemutatja a GVH munkatársai vagy külső szakemberek, érdeklődők számára.

Budapest, 2008. január 25.

⁵ **Köztartozás:** törvényben meghatározott, az államháztartás alrendszereinek költségvetéseiből ellátandó feladatok fedezetére előírt fizetési kötelezettség, amelynek megállapítása, ellenőrzése, behajtása bíróság vagy közigazgatási szerv hatáskörébe tartozik, valamint a köztestület működésének fedezetére törvényben előírt fizetési kötelezettség, feltéve, hogy azt önkéntesen az esedékességkor nem teljesítették. Köztartozás az is, ha az államháztartás alrendszereinek költségvetése terhére jogosulatlanul igénybe vett vagy rendeltetésétől eltérően felhasznált támogatás és járulékaik megfizetését az arra hatáskörrel rendelkező szerv elrendeli, és azt a kötelezett az előírt határidőig nem teljesíti. Az állami adóhatóság a támogatás visszafizetéséről rendelkező szerv megkeresésére a költségvetési támogatás visszatartási jogát e tartozások tekintetében is gyakorolja.

⁶ 15. §